



אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפ זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת תזריע - מצורע תשפ"ה

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים
בימי נדת דותה טמאה. (יב ב)

"עת ללדת ועת למוות" (קהלת ג, ב). מכאן אמרו רבותינו זכרונם לברכה, ישבה אשה על המשבר, תשעים ותשעה חלקים למוות ואחד לחיים, שנאמר "עת ללדת" שהוא "עת למוות".

כמה צריכה אשה להשמר מקל נדנד אסור כל הימים, ובפרט בימי עבודה, ולהתאמץ בתפלה ותשובה ומעשים טובים, להיות בתרים בפני הפרעות.

אשה שיושבת על המשבר, וכן חולה, וכן מי שהולך בדרך וכדומה, לא ידברו עליהם ולא יזכירו דבר עון שעשו, כי השטן מקטרג בשעת סכנה, ועליונים מזכירים דברי תחנונים. אבל הוא בעצמו יתן לב לשוב מעברות שבידו, והתנודה, ושב ורפא לו, ומודה ועזב ירחם.

”

אשה שיושבת על המשבר,

וכן חולה, וכן מי שהולך בדרך

וכדומה, לא ידברו עליהם ולא

יזכירו דבר עון שעשו, כי השטן

מקטרג בשעת סכנה, ועליונים

מזכירים דברי תחנונים.

“

וביותר צריך לזהר בשאדם נתון בצרה ללמד עליו סגוריא ושללא להזכיר עוונותיו, כמנהג קלי הדעת שאומרים, זה וזה גורם, ועל כן באה עליו הצרה הזאת, כי ידוע שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה (בראשית רבה צא, ט) ונמצא שיגלו שמם עונו וארץ מתקוממה לו.

ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה וכן יונה או תור לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן. (יב ב)

בתבי (משלי כב ו) "חגד לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה", ולעולם יהיה נקי בלא חטא, ועולה במעלות הקדושה והטהרה. ואם חטא על הנפש ועשה חבילות של עברות, יעשה כנגדן חבילות של תורה ומצוות (ויקרא רבה כא ה), ויועיל לו לכפר על הנפש. וכלל זה נקט בידה, כי כל המרבה לעסק בתורה, כן ירבה עבודתו לה'. ואפשר זה רמז הכתוב "ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת", דהיינו בזמן שהגיעו להיותם בר מצות, "תביא" ותחננה אותם להיות "כבש" בובשים את יצרם, אשר על ידי זה יהיו לעולם בן שנה בלא חטא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא כב:) על פסוק (שמואל א יג א) "בן שנה שאול במלכו", וגם זה גורם להם "לעולה", שלעולם יהיו עולים במעלות, ואם חטא "וכן יונה", רמז למצות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת מט.) למה נמשלו ישראל ליונה? מה יונה כנפיה מגינות עליה, אף ישראל מצות מגינות עליהם. "או תור" הוא התורה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (אהר ח"א רטו:) על פסוק (שיר השירים ב יב)

"וקול התור נשמע בארצנו", זה יועיל "לחטאת", לכפר על חטא אשר חטא על הנפש. והעקר הגדול הוא "פתח אהל מועד" הוא בית המדרש, כמו שנאמר (בראשית כה כז) "ויעקב יושב אהלים", כתרנומו [-] ומשמש בבית מדרשא דעבר, זה יביא לו "אל הכהן", להיות עובד ומכהן לה'. והיה הנגע ירקרק או אדמדם בבגד או בעור או בשתי או בערב או בכל כלי עור

נגע צרעת הוא והראה את הכהן. (יג מט)

והראה את הכהן אשר בו הנגע מראה לכהן, אבל לא שיראה הכהן לעצמו. (תורת כהנים) וכבר אמר החכם: אין דבר נקל כמו להכיר מומי חברו ולמצא לו עקשות, ואין דבר קשה כמו להכיר טעותו ועקשותו, כי דרך-איש ישר בעיניו, ואין אדם רואה חובה לעצמו, וכל הנגעים

אדם רואה חוץ מנגעי עצמו (נגעים ב, ה). והאיש אשר הוא טהור, ונפשו אותה ללכת בדרך טובים ולעשות הטוב והישר בעיני אלהים ואדם, זה יהיה דרכו דרך הקדש, שלעולם יחתור וישתדל לבקש חובה לעצמו, ויהא דן את עצמו כאלו מנוהג ללמוד חובה, ויתבונן בינו לבין עצמו. ככה יעשה על כל מעשיו וכל למודו וכל קשיותו וכל תרופתו, לא יחזיק עצמו בחזקת שאינו יוצא מתחת ידו דבר שאינו מתקן, אלא ישתדל לנתן ולתתו סברותיו, ומתוך הוכחה, בכל פנות שהוא פונה יתברר האמת לאמתו.

והמלמד חובה, חוזר ומלמד זכות, ויהיה זה וישר פעלו, ותורת אמתתה בפינה. אמרו חז"ל כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו (נגעים פ"ב מ"ה), ואין דבר קל כראות חובת חברו. והתקון לזה, לו יחליפנו ולו ימיר אותו. כי אשר הוא עושה - יציר בדעתו כאלו עשה לו זולתו, ואשר יעשה לו זולתו - יציר בדעתו כאלו הוא עשה, כי אין דבר נקל כמו ראות נגעי אחרים, ואף נגעי עצמו כציור שהוא אחר, יועיל, כי מי שיש לו נגע בפניו לא יראה אותה, אבל יראה אותה במראה פדמיון שהוא זולתו.

וזה כונת חז"ל שאמרו: עשה לך רב, וקנה לך חבר, והיו דן את כל האדם לכף זכות (אבות א ו). עשה לך - למעשה עצמה, כאלו אתה רב, לדון על המעשה ההוא הנעשה מן הזולת. וקנה לך - כאלו אתה עשיתי, חבר - מה שעשה לך חברו, ובהו והיו דן את כל האדם לכף זכות, כמו שאתה דן לכל מעשיו ואינו רואה חובה לעצמו.

רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבר לו האדם? כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה בכתמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה, דע מה למעלה מקוה, עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין. (אבות ב א)

ויש לך דקדק, מה הלשון אומרת שיבר, הוה לה למימר שידיבק או שיבחר? ועוד, דלפי הפשט נראה שהפוננה "אל תהי צדיק הרבה" (קהלת ז טז) ו"אל תרשע הרבה" (שם יז) אלא אמצעי שלם, כמו שפרש רבנו עובדיה מברטנורא שזהו תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, אם בן הוה לה למימר בקצור אמצעי שלם?

ואפשר לישב דרך רמז מוסר ותוכחות חיים, והוא, כי יש שני מיני צדקות: יש גדר ויש נדבה. והנכון הוא הנדבה, כי הוא זה מזמן בידו, מה שאין בן גדר שאומר הרי עלי (קנינים פ"א מ"א). על זה אמר הקטוב (דברים כג כג) "וכי תחדל לגדר לא יהיה בך חטא", מפלל דהנזיר חוטא (נדרים עז:). והטעם כתבו המפרשים (שער טעמי המצוות פ' כי תצא) על פי מה שאמרו במשנה (אבות פ"ד מ"א) העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והוא מלאך מליץ טוב, וכשנזדר התחיל להברא המלאך, ואינו נגמר עד שיקים הנדר, ויש לו צער מזה.

וזה אמרו איזה הוא דרך ישרה, דרך נקרא הצדקה, כמו שאמר הקטוב (משלי טז לא) "בדרך צדקה תמצא". ויש שני דרכים בנזכר לעיל, איזה הוא הדרך שיברר לעצמו? כל שהיא תפארת לעושיה, שנותן מיד - פרט למזמן, והוא נדבה, וגם בזה יהיה לו תפארת מן האדם בבריאת המלאך שנקרא אדם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי יומא פ"א ה"ה) על פסוק (ויקרא טז יז) "וכל אדם לא יהיה באהל מועד", שאפלו מלאכי מרום אין להם רשות לכנס בבית קודש הקדשים.

או נאמר, איזהו דרך ישרה, שיש הרבה דרכי התשובה לכלא פשע ולקחתם חטאת, "בצום ובכי ומספד" (יואל ב יב), וכל המעביר על מדותיו (ראש השנה יז:), ואיזהו דרך ישרה שיבר לו האדם? והדרך הטובה היא לעבר על מדותיו, אשר בזה היא תפארת לעושיה שאין בה צער וענוי, ותפארת לו מן האדם, שרוב הבריות נזחה הימנו.

וגם ותפארת לו מן האדם שהם אמות העולם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא קמא לח.) על פסוק (ויקרא יח ה) "אשר יעשה אותם האדם", בהן לוי וישראל לא נאמר אלא "האדם", שאפלו גוי ועוסק בתורה דידהו הרי הוא כבהן גדול. ובהן נבחרנו מכל האמות, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (חלין פט.) על פסוק (דברים ז ז) "לא מרבכם מכל העמים בחר ה' בכם כי אתם המעט", שבהם בכם מפני שאיתם מעטים עצמכם.

רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת. (משנה ח)

ויש לך דקדק, שאדרבא היא הנותנת לתחזיק טובה לעצמו שיצא ידי חובה, ובני עליה שיוצאים ידי חובתן הנם מועטים. ונראה שהפוננה אם למדת תורה הרבה וחכמת הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך כי מידך היתה זאת, אלא לך נוצרת להיות חכם, שבה גוזרים על הטפה בשעת יצירה (נדה טז:), ו"אל יתהלל חכם בחכמתו" (ירמיה ט כב). ומשום הדי לא אמר אם קימת מצוות הרבה, "כי בזאת יתהלל המתהלל" (שם ט כג). או נאמר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק הטובה שהיא התורה לעצמך "ואין לזרים אתה" (משלי יז יז), כי לך - אם יש לך מדה זאת, נוצרת - יבואו עליך צרות רבות, אלא "יפוצו מעינותיך חוצה" (שם ה טז). או נאמר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך בטענת העדפה על ידי הדחק לעצמך, כי לך נוצרת, "אדם לעמל יולד" (איוב ז ז) לעמל דברי תורה (סנהדרין צט:).

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערכות
על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה
סדר אכילה, סדר משא ומתן
וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים
מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א
"חסד לאלפים" ו"בית תפילה"



הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

